

w Elblągu. W szafie środkowej o wymiarach 260 x 200 cm znajdują się rzeźby Madonny z Dzieciątkiem oraz św. Katarzyny i św. Barbary. W skrzydłach bocznych mieściły się rzeźby świętych i płaskorzeźby ze scenami z życia Matki Bożej i Męki Chrystusowej. Na stronie zewnętrznej pierwszej pary skrzydeł widnieją obrazy w niezwyklej kolejności: Narodzenia P. Jezusa, hołdu Trzech Króli, uwielbienia Królowej Różańca św., Świętej Rodziny, śmierci 10 tys. męczenników, ścięcia św. Katarzyny, uczty u Szymona i męczeństwa św. Urszuli z towarzyszkami. Na stronie zewnętrznej drugiej pary skrzydeł widoczne są obrazy Chrystusa na Górze Oliwnej, Ukrzyżowania, Zmartwychwstania i Sądu Ostatecznego. W malowidłach tych można z łatwością rozpoznać wpływ drzeworytów i obrazów Albrechta Dürera²⁸.

W czasie ostatniej wojny zaginęły rzeźby z bocznych skrzydeł i uległy zniszczeniu ornamenty gotyckie z szafy środkowej. Rzeźby z szafy środkowej i malowidła na skrzydłach oczyszczono i odrestaurowano w r. 1958. Prace konserwatorskie przeprowadziła mgr Haberland z Gdańska²⁹.

KS. STANISŁAW LIBROWSKI

SPRAWA RZEKOMYCH SYNODÓW DIECEZJI WŁOCŁAWSKIEJ PO 1641 ROKU

Kiedy obecny Pasterz diecezji włocławskiej czyni przygotowania do zwołania synodu, dobrze będzie przypomnieć pokrótce historię synodów diecezji włocławskiej i szczegółowo wyświetlić sprawę zwołania synodu tejże diecezji po 1641 r., w którym odprawiono tu ostatni synod diecezjalny.

1. OGÓLNE WIADOMOŚCI O SYNODACH DIECEZJI WŁOCŁAWSKIEJ

Diecezja włocławska założona w końcu X lub w pierwszej połowie XI w.¹ dzieli się historycznie na cztery okresy czyli fazy istnienia: 1) kruszwicką do r. 1123, 2) kujawsko-pomorską 1123—1818, 3) kujawsko-kaliską 1818—1925 i 4) ściśle włocławską od 1925 r.

Synody diecezji włocławskiej odbywały się tylko w jej drugiej fazie tj. w czasie trwania diecezji kujawsko-pomorskiej. Według prawa

²⁸ W. Wallerand, jw. s. 31—5.

²⁹ Dokumentacja naukowo-techniczna nie została sporządzona.

¹ Ks. St. Chodyński: Włocławska diecezja. W: „Encyklopedia kości” T. 32 s. 55—80; ks. Z. Chodyński: Statuta synodalia dioecesis Wladislawiensis et Pomeraniae. Warszawa 1890 s. III—IX; ks. J. Fijałek: Ustalenie chronologii biskupów włocławskich. Kraków 1894 s. 3—7; ks. St. Librowski: Kapituła katedralna włocławska. Warszawa 1949 s. 1—6.

kościelnego, tak powszechnego jak i prowincji gnieźnieńskiej, synody diecezjalne w średniowieczu a nawet jeszcze na początku czasów nowożytnych miały się odbywać co roku². W omawianej diecezji synody odbywały się różnie; raz często, nawet co roku, to znowu rzadziej, a od 1641 r. do dziś, czyli w ciągu przeszło trzech wieków nie zwołano żadnego synodu³.

Przyczyną zaprzestania zwoływania synodów w diecezji wrocławskiej było może nie tyle smutne położenie Kraju od połowy XVII w., a więc ciągle wojny a potem rozbiory, jak to usiłuje tłumaczyć ks. Zenon Chodyński⁴, ile raczej zaniedbanie ze strony późniejszych biskupów (gdyż w innych diecezjach polskich, jakkolwiek rzadziej niż dawniej, na przestrzeni od połowy XVII do połowy XX w. synody odprawiano) a następnie, powiedziałbym, niekonieczność tychże synodów, przynajmniej rocznych czy częstych, do zarządzania diecezją. Częste bowiem synody średniowieczne w dużej mierze służyły biskupom za okazę i miejsce do sądzenia i karania duchowieństwa i wiernych ale, gdy po Soborze Trydenckim sposób rządzenia diecezjami znacznie się zmienił, synody stały się przeważnie okolicznością i instrumentem powstawania praw diecezjalnych, które także w inny sposób mogły być wydane.

W czasie, kiedy diecezja wrocławska nie miała nowych synodów, biskupi jej zarządzili duchowieństwem i wiernymi przy pomocy powszechnego prawa kościelnego, uchwał dawnych synodów prowincjalnych i diecezjalnych, częstszych w tym okresie własnych rozporządzeń oraz prawa zwyczajowego.

Dokładnie nie wiadomo, ile w ciągu wieków odprawiono synodów w diecezji wrocławskiej. O niektórych czy może nawet o wielu z nich w ogóle niczego nie wiemy. Wspominany już ks. Z. Chodyński, któremu diecezja ta, jako jedna z pierwszych w Polsce, zawdzięcza monumentalny zbiór swoich synodów (*Statuta synodalia dioecesis Wladislaviensis et Pomeraniae*), spotkał się na drodze swoich badań z informacjami o 46 jej synodach, lecz statuty, które ogłosił w całości lub fragmentach, przechowały się do jego czasów tylko dla 28⁵.

2. PRÓBY ZWOŁANIA SYNODU PO 1641 ROKU

¹⁰ W Archiwum Diecezjalnym we Wrocławku istnieją pewne źródła, z których można by wnioskować, jakoby biskup Konstanty Felicjan Szaniawski (1706—1720) odbył synod diecezjalny. Tymi źródłami są inwentarze Archiwum i Biblioteki Kapituły Wrocławskiej z lat 1727/28, ok. 1745 i 1760. Mianowicie samoistny inwentarz z r. 1727/28,

² Ks. M. Morawski: Synod diecezjalny w dawnej Polsce. Wrocław 1937 s. 5 nn.

³ Ks. Z. Chodyński, jw. s. 222 nn.

⁴ Tamże s. XXXVI n.

⁵ Tamże s. XVI—XXXVI.

w grupie akt zatytułowanych „Xięgi w stoliku kapitulnym”, rozumie się w kapitulniku, na k. 33v pod nr 11, podobnie samoistny inwentarz z r. 1745⁶, w grupie akt pod tytułem „Xięgi w stoliku kapitulnym”, na s. 23 pod nr 11 i wreszcie inwentarz z r. 1760 (mieszczący się w wizytacji katedry z tegoż roku) w grupie akt pod nagłówkiem „Libri in mensa capitulari”, na s. 153 pod nr 11 jednakowo jeden po drugim podają: „*Synodus Vladislaviensis peractae tempore illmi Szaniawski tria distincta exemplaria in quarto*”. Pozycji tej nie posiada już następny z zachowanych inwentarzy, mianowicie z r. 1840, znajdujący się również w księdze wizytacyjnej katedry z tegoż roku.

Także ks. Melchior Buliński w swej *Historii Kościoła Polskiego*⁷ podaje, że „ostatni synod [w diecezji wrocławskiej] zwołany był przez Felicjana Konstantego Szaniawskiego, biskupa rządzącego tą diecezją od roku 1705 aż do roku 1720”.

Więcej niekrytycznych źródeł, jak się niżej okaże, o rzekomym synodzie wrocławskim za biskupa Szaniawskiego nie możemy przytoczyć, gdyż tenże pasterz, odchodząc z Włocławka na stolicę biskupią do Krakowa, nie zostawił kapitule katedralnej (która sprawowała pieczę nad całym archiwum diecezji) akt z czasów swojej działalności. Musiały one przejść na jego rodzinę, albowiem nie ma ich również w Archiwum Kurii Metrop. Krakowskiej (w Archiwum Archidiecezjalnym w Krakowie).

Tymczasem, wbrew powyższym przekazom historycznym, biskup Szaniawski nie odprawił w diecezji wrocławskiej synodu. Stwierdził to już zresztą przed 70 laty przeciwko ks. Bulińskiemu ks. Z. Chodyński⁸, który na cytowane wyżej noty inwentarzy archiwalnych nie zwrócił uwagi. Podobnie i biskup Ludwik Łętowski⁹ nic nie mówi o przeprowadzeniu przez Szaniawskiego synodu we Włocławku.

Sprawa z rzekomym synodem wrocławskim za Szaniawskiego miała się następująco: Prawdą jest, że Biskup nosił się z zamiarem zwołania synodu i poczynił nawet do niego pewne przygotowania. Jednakże prawdopodobnie tzw. wojna północna w Polsce (1700—1721) ześrodkowująca się głównie w walce o tron polski pomiędzy Stanisławem Leszczyńskim a Augustem II Sasem, którego nasz biskup popierał¹⁰, nie pozwoliła mu tegoż dokonać. Prawdę mówiąc, w owych czasach, kiedy

⁶ Inwentarz ten zniknął w niewiadomy sposób ze wspomnianego archiwum pod koniec XVIII w., następnie był w prywatnym posiadaniu Adriana Krzyżanowskiego († 1852) a obecnie znajduje się w Bibliotece Zakładu Nar. im. Ossolińskich we Wrocławiu pod sygn. I/5185.

⁷ T. 3, Kraków 1874 s. 243.

⁸ Statuta synodalia s. XXXVI n.

⁹ Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich, T. 2, Kraków 1852 s. 230 nn.

¹⁰ Tamże s. 231 n.

to podróż z krańców diecezji do Włocławka była o wiele trudniejsza aniżeli obecnie a same synody odbywały się z wielką wystawnością¹¹, taki powód jak długotwała wojna rzeczywiście wymawiał biskupa od tego trudu. Dość, że Szaniawski odłożył odprawienie własnego synodu na lepsze czasy, czego jednak nigdy nie dokonał.

Zamiast własnego synodu nakazał on w r. 1711 przedrukować ostatnie dwa synody diecezjalne, odbyte za biskupa Macieja Łubieńskiego w latach 1634 i 1641 i oba współcześnie drukowane. Nie wprowadził do nich żadnych zmian ale polecił wydrukować je z oryginalnymi tytułami, w jednej księdze (s. 1—68 + 69—118), dodając jedynie na dole obu kart tytułowych: „Reimpressa [tzn. prima et secunda Synodus Łubieńskiego] Varsaviae, Typis Coll. Scholarum Piarum, anno Dni 1711”. Zaopatrzwszy przestarzały już zbiór własnym słowem wstępnym do duchowieństwa diecezji, napisanym w Raciążku 28 VI 1712, wydrukowanym na 2 nieliczbowanych kartkach i wklejonym na przedzie książki, polecił go Szaniawski rozesłać dekanatami wszystkim księżom. Właśnie we wprowadzeniu tym Biskup omawia swe plany synodalne, niemożność wykonania ich oraz zdecydowanie się na wybór środka zastępczego w postaci reedycji synodów Łubieńskiego. Tekst omówionego wprowadzenia¹² brzmi następująco:

„Constantinus Felicianus de Szaniawy Szaniawski Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopus Vladislaviensis et Pomeraniae — Universo clero per et intra dioecesim nostram Vlad. et Pom. constituto, salutem in Domino.

Divina dispositione mirabiliter omnia operante, onus pastorale in his amplissimis dioecesibus¹³ quam primum suscepimus, tam sedulo et id unice votis praekoncepimus, quatenus saeculo praesenti nequam, depravatos forsitan multorum animos et mores ad normam ss. canonum [ac] Concilii Tridentini sanctita componeremus. Quamquam huiusmodi intentionibus, non minus principiis nostris benedixit ex alto Dominus, quando vigilibus satis, archidiaconorum nostrorum oculis, utramque dioecesim per visitationes tam internas quam externas perlustravimus¹⁴. Et nihil iam restabat, nisi benecepto operi admovere manum, communi vestri studio extirpare vitia, plantare virtutes, aspera in vias planas dirigere, nisi nos gravia Reipublicae negotia, imo pertinaces rerum et temporum coniuncturae, in iam iam convocando universali

¹¹ Ks. M. Morawski, jw. s. 29 nn.

¹² Wprowadzenie to zostało już przedrukowane w wydawnictwie „Statuta synodalia dioec. Vlad. et Pom.” na s. XXXVII. Powtarzam je tutaj nie tylko dla potrzeb mojego artykułu lecz także dlatego, iż wspomiane dzieło jest również wyczerpane.

¹³ Diecezja włocławska, obejmująca dwie dzielnice — Kujawy i Pomorze, uchodziła od XVI w. wewnątrz Kraju, ale nie w Rzymie, za dwie diecezje pozostające pod rządami jednego biskupa.

¹⁴ Wizytację generalną diecezji wtedy przeprowadzili: archid. włocł. Jan Stanisław Borzysławski — w archidiaconacie włocławskim w 1711 r., archid. kruszw. Paweł Wolski — w archidiaconacie kruszwickim w 1712 r. i archid. pom. Jan Kazimierz Jugowski — w archidiaconacie pomorskim w 1710/11 r.

clero, impedivissent. Quare, cum ita Divinae placuisset voluntati, ad tempus nostra praegnantia suspendere vota, alia, licet ad eundem tamen collimantia finem, arripienda esse duximus media. Uti quidem Evangelicum Patremfamilias secuti de thesauro eius nova et vetera vobis fratribus et sacerdotibus, in Christo dilectissimis, proferimus, scilicet antiquiores easque binas piissimi praedecessoris nostri Lubieni dioecesanus synodos. Veteres quidem videntur, quia a multis longa oblivione sepultae, novae tamen fient, et eo aestimabiliores apparebunt gemmae, si a vobis, per vivam pronunc observantiam ex suis pulveribus tersae, legantur releganturque. Hinc iam inter armorum strepitus et indesinentia mala, quibus iuste pro peccatis nostris hucusque affligimur, nolumus vos pluribus, iisque novis obruere legibus et ordinationibus, quas veteres multas et sanctas habetis, memores: paucis saepe et levioribus praeservari aut curari morbos, quos multitudo medicinae procurat et auget, sed tantum praesentare veteres, quo plenius vobis innotescant, ex eisque discatis, quid vobis pro nunc ad recte adimplendum ministerium desit, quidve per brevi subsequendam synodum corrigendum restabit. Haec itaque vetera, dum nos renovamus typis, et per decanatus universos unicuique in pignus paterni affectus via cursoria mittimus, vos, ut praemissum est, ea prompta executione exoptatoque tam vestri quam animarum nostrae curae desuper commissarum, profectu renovate. Precemini una nobiscum Deum T. O. M., ut compositis hisce motibus, in tranquillo exoptatoque concedat nos consistere portu. Dabantur in Raciążek die 28 iunii anno 1712".

Zbiory synodów niszczyły się lub ginęły u duchowieństwa wyjątkowo szybko. Oba wydania synodów Łubieńskiego za rządów Szaniawskiego, a więc po 70—80 latach, prawie już nie istniały a drugie ich wydanie z 1711 r., które otrzymał każdy ksiądz, dzisiaj jest nie do osiągnięcia. W parafiach dawnej diecezji kujawsko-pomorskiej nie spotyka się go wcale a nawet zasobna Biblioteka Seminarium Duchownego we Włocławku posiada tylko jeden jego egzemplarz i to odziedziczony z biblioteki zniesionego w 1864 r. przez rząd zaborczy klasztoru oo. pijarów w Piotrkowie.

Po tym dłuższym wywodzie jasnym się staje, że owe trzy egzemplarze „Synodu biskupa Szaniawskiego” wpisane w inwentarze archiwum z lat 1727/28, 1745 i 1760 to nie co innego jak tylko reedycja z 1711 r. synodów biskupa Łubieńskiego, wydana właśnie (w formie) in 4°. Ponieważ zaś druk ukazał się za rządów Szaniawskiego i zastępował uchwały niedoszłego jego synodu, nic dziwnego, że w oczach współczesnych uchodził za synod tego biskupa. I te adoptowane przez Szaniawskiego uchwały synodów Łubieńskiego, jako, aktualne i potrzebne, były tak honorowane przez archiwistę kapituły katedralnej, iż je umieścił w stole kapitułarza razem z najcenniejszymi rękopisami, bo statutami kapituły oraz inwentarzami archiwum, biblioteki i skarbcza katedralnego.

2° Następujący po Szaniawskim biskupi włocławscy XVIII w. nie podejmowali już starań o synod. Przyczyny tego podobne do wyżej wspomnianych, a więc niepokoje i przemarsze obcych wojsk przez nasze ziemie, potem rozbiory oraz w dalszym ciągu brak starania. O przygotowaniach do synodów, zdaje się, nie świadczą specjalne brevia pa-

pieskie z błogosławieństwem i odpustem na zaczęcie synodu diecezjalnego, przysyłane w tym czasie poszczególnym biskupom z Rzymu, razem z innymi władzami i przywilejami, zaraz po ich confirmacji. Takie brevia stały się już wtedy zwyczajem w kancelarii papieskiej, która wydawała je biskupom szablonowo, bez specjalnego starania się o nie. W Archiwum Diecezjalnym we Włocławku znajduje się takie breve papieża Benedykta XIV z 19 XII 1752, wydane dla biskupa Antoniego Sebastiana Dembowskiego¹⁵ oraz papieża Piusa VI z 10 VII 1777, wydane dla biskupa Józefa Rybińskiego¹⁶. Ani jeden ani drugi biskup w piśmie swym wysłanym do Rzymu o confirmację nie wypowiadał, iż zamierza zwołać synod diecezjalny i prosi o błogosławieństwo dla niego. Oba brevia są jednobrzmiące, więc przytoczę w całości tylko przysłane Dembowskie mu.

„Breve Apostolicum pro celebranda sacra synodo: Benedictus papa XIV — Venerabili fratri Antonio Sebastiano episcopo Vladislaviensi. Universis Christi fidelibus praesentes litteras inspecturis salutem et apostolicam benedictionem.

Cum, sicut accepimus, in ecclesia cathedrali Vladislaviensi sacra prima synodus prope diem (benedicente Domino) celebranda sit, nos, ut opus tam pium maiori cum fructu fiat et ad augendam fidelium religionem et animarum salutem, caelestibus ecclesiae thesauris pia charitate intenti: omnibus utriusque sexus Christi fidelium vere paenitentibus et confessis ac sacra Communione refectis, qui praefatam ecclesiam die qua prima dicta synodus inchoabitur ac in omnibus et singulis actualibus illius celebrationis diebus devote visitaverint et ibi pro christianorum principum concordia, haeresum extirpatione ac Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam semel tantum omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Praesentibus nost celebracionem dictae synodi minime valituris. Volumus autem, ut si pro impetratione praesentatione, admissione seu publicatione praesentium aliquid vel minimum detur aut sponte oblatum recipiatur, praesentes nullae sint.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem sub annulo Piscatoris die 19 decembris 1752, pontificatus nostri anno decimotertio. Pro dno cardinali Passioneo: Joannes Florius substitutus”.

Jakkolwiek podobne brevia przypominały biskupom o obowiązku zwołania synodu, to przecież nie zdołaly ich do tego przymusić. To też tak Dembowski jak i Rybiński z tego przywileju nie skorzystali¹⁷.

15 Akta bpa Dembowskiego t. 1 s. 24—25 (w Archiwum Diec. we Włocławku).

16 Akta bpa Rybińskiego t. 1 s. 49 (w Arch. Diec. we Włocławku).

17 Dlatego nie o ich działalności samodzielnej nie pisze ich biografowie: ks. J. Koceniak: Antoni Sebastian Dembowski, biskup włocławski i pomorski Warszawa 1952; ks. Leonard Subera: Józef Rybiński, biskup włocławski i pomorski „Pol sacra” P. 9: 1958 nr 3—4 s. 217—248; nadb.: tenże: Działalność polityczna biskupa Józefa Rybińskiego „Pol sacra” R. 9: 1957 nr 1 s. 211—243; nadb.: tenże: Próbę charakterystyki biskupa Józefa Rybińskiego „Pol sacra” R. 10: 1958 nr 1 s. 191—218; nadb.: tenże: Walka biskupa Józefa Rybińskiego z regencją pruską o utrzymanie polskości na Pomorzu „Prawo kan.” R. 1: 1958 nr 1—2 s. 183—280 i nadb.

Biskup Dembowski interesuje nas więcej z tego względu, że on pierwszy we Włocławku, jeszcze na 130 lat przed ks. Zenonem Chodyńskim, myślał o wydaniu drukiem *Synodyku Włocławskiego*. Mianowicie w swoim Diariuszu prowadzonym w latach 1752—1761¹⁸ tenże biskup pisze¹⁹: „Annus Domini 1754... Dies 2 januarii in Smarzewicach²⁰... Synodicum Vladislaviensis dioecesis: Przez JM Xiędza referendarza koronnego uczyniłem accord z Drukarnią Pijarską [w Warszawie] na przedrukowanie wszystkich dawnych synodów diecezji kujawskiej in unum corpus, co mię będzie kosztowało więcej jak 100 fl.”²¹ Nie ma żadnych danych na to, dlaczego Synodyk nie opuścił drukarni. W każdym razie inicjatywa Dembowskiego, jak na polskie warunki, jest wczesna i godna podkreślenia.

³⁰ W XIX w. w czasie trwania Królestwa Kongresowego, kiedy to Kościół cieszył się względną swobodą, tylko biskup Józef Szczepan Koźmian (1823—1831) myślał o synodzie²². Jednakże wybuch powstania listopadowego i nagła śmierć Biskupa znowu stanęły na przeszkodzie. Od tego czasu aż do zakończenia pierwszej wojny światowej (1918) rzeczywiście nie było należytych warunków do zwołania synodu. W ostatnich czasach biskup Karol Mieczysław Radoński (1929—1951), zarówno przed wojną jak i po niej, wypowiadał się o potrzebie odbycia synodu (jako że inne diecezje to czyniły), atoli bliższych przygotowań do niego nie poczynił. Dopiero teraz (13 VII 1960) ks. biskup Antoni Pawłowski powołał pięcioosobową komisję przygotowawczą do synodu. Daj Boże, aby podjęte wysiłki przyniosły pożądany plon!

¹⁸ Oprócz diariusza pisanego w diecezji włocławskiej Dembowski prowadził poprzednio, mianowicie na stolicy płockiej, inny diariusz (*Diariusz włocławski* k. 1v).

¹⁹ *Diariusz włocławski* k. 21v.

²⁰ Smardzewice, wieś biskupstwa włocławskiego w powiecie Opoczno.

²¹ Notatki o Synodyku nie spostrzegli w archiwum ani księży St. i Z. Chodyńscy ani też nie pisze o tym ks. Koceniak w pracy o Dembowskim.

²² Akta bpa Koźmiana, dotąd bez paginacji (w Arch. Diec. we Włocł.).

DE PUTATIVIS SYNODIS IN DIOECESI WLADISLAVIENSI POST ELAPSUM ANNUM 1641 CELEBRANDIS

Summariu m

Dioecesis Wladislaviensis quae nomine Crusviciensis exeunte X aut ineunte XI saeculo erecta est, dum extat, plures coëgit synodos. Quarum alterae toti dioecesi, alterae vero tantum Pomeraniae celebrabantur, cum haec provincia Wladislaviensis dioecesis distincta putaretur. Aliquando synodi saepius, singulis etiam annis, nonnunquam rarius, magno temporis spatio interposito, celebrabantur. Quot autem in Wladislaviensi dioecesi synodi celebratae sint, parum constat. Nonnullae prorsus ignotae manent. Zeno Chodyński praelatus, cui haec dioecesis paene praestantissima in Polo-

nia debet maximi momenti syllogem suarum synodorum („Statuta synodalia dioecesis Wladislaviensis et Pomeraniae”), praebet notitiam de 46 synodis, quarum tamen statuta, ab ipso integra aut manca publicata, extant ad sua tempora modo numero 28. Prima synodus, cuius statuta feruntur, anno 1233, ultima autem an. 1641 facta est.

Hocce commentariolum disserit de monumentis historicis, quibus probetur in dioecesi Wladislaviensi, etiam post elapsam an. 1641, synodos dioecesanarum celebratas vel praeparatas esse. Inventaria enim Archivi et Bibliothecae Capituli Cathedralis Wladislavinsis ann. 1727/28, 1745 et 1760 exhibent hunc indicem certe libri typis excussi: „Synodus Wladislaviensis peractae tempore illmi Szaniawski tria distincta exemplaria in quarto”. Levi quadam negligentia Melchioris Buliński presbyteri et professoris factum est, ut in tertio tomo suae „Historiae Ecclesiae Polonae” nuntiaverit eundem Szaniawski episcopum (1706—1720) visum esse synodum in dioecesi Wladislaviensi celebrasse. Eiusmodi tamen synodus a Szaniawski non est convocata, at certum est hanc synodum cogere intendisse, sed bello Septentrionali quod tunc temporis (1700—1721) per terras Poloniae gereretur, impeditum esse. Deficientibus igitur statutis suae synodi episcopus ille iussit, ut de integro typis mandarentur et in unum volumen redigerentur duae superiores synodi dioeceseos ann. 1634 et 1641 celebratae, quibus tantum an. 1712 suam praefationem praemisit et quas dioeceseos sacerdotibus mittendas curavit. Inde quae dicitur „Synodus Szaniawiana” non alia nisi iterata typis expressio synodorum Mathiae Łubieński (1631—1641) episcopi est.

Nec celebrarunt synodos in dioecesi Wladislaviensi uterque episcopus Antonius Sebastianus Dembowski (1752—1762) et Iosephus Rybiński (1777—1806), etsi eorum actis inserta sint Summorum Pontificum brevia: illi an. 1752 a Benedicto XIV, huic an. 1777 a Pio VI missa, quibus bonas preces indulgentiasque inchoandae synodo dioecesanae impertunt. Quae quidem brevia, cum ad dioecesim gubernandam accederent, una cum aliis facultatibus episcopalibus acceperunt, eisque minime usi sunt.

Ex eis, qui in administranda dioecesi Wladislaviensi ipsis successerant, cum Polonia adhuc iugo servitutis premeretur et cum in libertatem an. 1918 vindicaretur, solus Iosephus Stephanus Koźmian (1823—1831) totus in eo erat, ut synodus convocaretur, sed quae in votis habuerat, factis non est prosecutus. Post elapsam demum superiorem annum Antonius Pawłowski, huius dioecesis ab an. 1951 episcopus, praevia molitur opera ad synodum dioecesanam celebrandam.